



Катерина
Білокур.

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА



UARTLIB.ORG

UARTLIB@GMAIL.COM



Міністерство культури і мистецтв України
Національна Спілка художників України

Катерина Білокур.

Каталог
Виставки творів
До 100 ліття
від дня народження

Редакція журналу "Образотворче мистецтво"
Київ, 2000

Катерина Білокур довела своїм життям і творчістю наскільки живучою по наших селах була і є традиційна культура українців. Споглядаючи її витвори, ми неначе пробуємо над часом, не замислюючись над тим, коли були намальовані ці божественні творіння. Скажемо лише: “через її душу пройшло все, що накопичилося з болю й переживання національного життя”. Власне, це ще одне свідчення того, що мистець мусить бути виразником соціокультурного середовища свого часу, а не захраним егоцентристом у фантазуваннях біля мольберта.

Надзвичайно важливо нині розглянути й проаналізувати формальні засоби стилю Катерини Білокур: яким чином усе це може засвоїтися сучасним малярством. Адже від традиції (зв'язку професійного й народного самовиразу) шлях до “самого себе” найкоротший.

Символічно виглядає століття з дня народження Катерини Білокур, останнє в другому тисячолітті. У наступному значення її творчості зростатиме. Маємо на увазі те, що її мистецький досвід трансформується у єдиний стильовий розвій справді національного образотворення.

Нині вперше за всі роки зібрано з усіх музеїв України твори мисткині і висталено їх (більше 50 робіт) у світлих залах Будинку художника, проведено творчий вечір та надруковано цей каталог.

... Маючи серед світочів духу нашого такі постаті, як Катерина Білокур, спираючись на надбане, ми впевнено зможемо вибудувати духовне життя нації.





Як узяла я того "Кобзаря" в руки, як гляну [ла] на ті чарівні малюнки, як прочитала ті вірші дороги і прозу /там же він і про художників пише!/, так як ото старі люди кажуть, наче мені хто дання дав, наче ото дроком напоїв та ще й чисто розведеним!] я мов зрочилась!... От як засіло мені в голову те велике слово х у д о ж н и к !] як його вдіяти, і що вдіяти, щоб носити заслужено те велике слово?!

З листа Катерини Білокур до С. Таранушенка, грудень 1953 р.

... Ви пишете, що картина веселить око, а чи радує ж то вона серце ваше?... Я на йолці /полотні/ квіти малувала з натури, але я не думала, що з того полотна вийде картина, і не думала над тим, щоб художньо розмістити чи в пучок, чи в вінок, а так просто намалувала і де містинка зайва є, там і малюю.

... в нас гаю нема - чисте поле. Так одного разу мені треба було для картини конвалії - так аж за тридцять кілометрів, аж під Пирятин ходила, аж там дістала...

З листа до С. Таранушенка 12 квітня 1953 р.

Я й одній зими не пам'ятаю, щоб було тепло усю зиму у моїй хатині, де я працюю. А було таке, що зовсім топити не було чим: в неопленій працювала. На руки хукаю, а на ногах пальці поприморозжую, а літам тоді вже нігті злязять. За те вже як прийде весна, то якою вона прекрасною і здається!

З листа до С. Таранушенка 7 грудня 1953 р.

... мені написали люди, що в нашій Полтавській обласній будинку народної творчості говорили за мене, що я не вмію малювати краєвиду. А я, по правді признатись, як коли треба до якої картини краєвид, ну малою напам'ять, а як там у природі - не додивлялась: намалюю синє-синє небо, як опівдня, а хмари можуть бути і рожевого відтінку, так як увечері. Хто й зна, думаю, вони вчені люди все знають. А тоді надумала: ну я почну краєвид з натури малювати. ... Придивлялась і вивчала, як зміла, закон перспективи і фарби, яка в яку пору дня буває на небі і землі...

... мені дуже подобається малювати краєвид, що на рівному куску полотна чи паперу, а виходить так, що наче узав би та й пішов туди.

З листа до С.Таранушенка 24 листопада 1953 р.

... уже мати-природа силе свої дари одно за другим - одні других чарівніше, одні других прекрасніше! І скільки то мені їх, цвітущих і зеленіючих треба змалювати для одних картин, щоб закінчити для других - щоб розпочати!

З листа до С. Таранушенка 11 травня 1953 р.

Я ще раз глянула на неї - мені зробилось заразом і холодно, і жарко, і соромно, і стидно ... за мою роботу. Господи, яка ж вона холодна і бездарна! /Синє-синє одноманітне поле, а на ньому такі ж одноманітні квітки! Пільки й того, що великі, як решето, а художньої її чарівної краси нема й на макове зерня!.

З листа до Д. М. Косарика січень 1959 р.
/Про роботу подаровану П. Тичині і побачену знову через якийсь час/

Натюрморт з хлібом. →
Полотно, олія. 1956 р. 106x72.





*Коли я таму, з ким була думка одружитись [казала], що я мов,
хоч і піду за тебе заміж, а житись малювати буду, раз уже так
вийшло, що у школі не училась, то буду житись самоюкою, а він почав
мене висміювати і доказувати, що, мов, це неможливо /це так і мій
батько, і всі мої рідні говорили: що якби чоловік, то той, може б,
самоюкою навився, а щоб неосвічена селянка та й стала художником
- та такого в світі ще не було!/, а я вперлась та і кажучи, що буду
житись і художником хоч на старість літ буду, буду - і все!*

... та й навки розійшлись!

... І топчу я цюю життєвю путь-доріженьку в самій самотині...

3 листа до С. Таранушенка 3-4 грудня 1953 р.

*Я в Софійському [соборі] не була, а чила про його багато. Я в Києві
була в 1949 р. двічі: навесні та восени. А ні до того, ні після того
не була. Коли навесні була, то була в Музеї П. Т. Шевченка і в
Музеї російського мистецтва, а в Музеї українського мистецтва
була розташована художньо-прикладна виставка, а в Музеї західного
мистецтва була виставка польського народного мистецтва. А восени
як була, то дуже мало - і ніде.*

3 листа до С. Таранушенка 7 грудня 1953 р.

Ой люди добрі, ой, співчайте, а хоч почувйте моє горенько велике!

*... І як же це воно буде, що мені оце нема часу працювати над
моєю роботою? А скільки тих задумів чудових! І через оту піч,
попіл, козу, ганчірки і мені нема змоги їх здійснити!*

Отак-то воно!..

... Ото якби зібратись з силою та повіситись - та і все!...

3 листів до Марії Андріївни Кулішової березень 1960 - січень 1961 рр.

... Я ще нікому - ні старому, ні молодому - ні одної картини не продала. Я чесним нікому не продаю. А коли виконаю яку роботу, то повідомляю у Київ, в Центральний будинок народної творчості або в Спілку радянських художників України - і звірити хто-небудь прийде і зажере, а так я їх нікому не продаю, бо їх не дуже-то багато і є. Я ж вже писала, що стиль моєї роботи дуже повільний. Я ж для його і пензлі винайшла: вони такі тоненькі, як голочки, якби ви їх побачили, то і повірили б, що ними ніяк не можна швидко роботу погнати.

3 листа до С. Таранушенка, 21 січня 1953 р.

... я вам дуже вдячна за вашу справедливу критику моєї роботи. Ви пам'ятаєте велику таку, що з соняшниками? Ви говорили, що на ній симетрично розставлені і квіти, і птахи. До того я на це не звертала уваги і думала, що творю шедевр, а на ділі вийшло ні те, ні се. Ви то хоч так сказали, а з Києва як приїхали мистецтвознавці та як почали, як почали її критикувати!.. Я врешті, скільки я над нею втратила часу, а робота вийшла така, що на люди виносити і не годиться. Я в ніч укинула теж якось не наслідуюсь. Отак-то воно.

... у дні декади за всіх писали, а за мене ніхто і півсловечка не одмовивсь.*

3 листів до Д. Косарика лютий 1959 - грудень 1960 рр.

* Йдеться про Третю декаду української мови та літератури в Москві 1960 року.

Квіти в тумані. Фрагмент. →
Полотно, олія. 1940 р. 106x72.





Твори, які експонувались

на виставці в Будинку художника НСХУ з 8 по 18 грудня 2000 року

з Яготинського Державного історичного музею

- | | | |
|---|---------------------|-------------|
| 1. Портрет Надії Кононенко, 1929 р. | картон, олія | 82x47см |
| 2. Сон, 1940 р. | полотно, олія | 76x109см |
| 3. Портрет колгоспниці Т. Бахмач, 1932-1933 рр. | фанера, олія | 87x60см |
| 4. Пейзаж з вітряком | фанера, олія | 38x51см |
| 5. Дорога в'ється вдаль | фанера, олія | 40x52см |
| 6. Щастя. Варіант, 1951 р. | полотно, олія | 99x127см |
| 7. Щастя, 1951 р. | полотно, олія | 98x138см |
| 8. Бурячок, 1950-і рр. | картон, олія | 33x30см |
| 9. На околиці, 1950-і рр. | полотно, олія | 95x52см |
| 10. Богданівські яблука, 1950-і рр. | полотно, олія | 55x59,5см |
| 11. "Все йде, все минає...", 1950-і рр. | полотно, олія | 80x68,5см |
| 12. Тюльпани, 1950 р. | картон, олія | 20x21см |
| 13. Польові квіти, 1959 р. | картон, олія | 27x30см |
| 14. Богданівські троянди, черкаський виноград, 1957-1958рр. | полотно, олія | 47x53см |
| 15. Котики. 1950 р. | картон, олія | 23,5x19,5см |
| 16. Півники. 1950 р. | картон, олія | 22,5x19см |
| 17. Гарбузи цвітуть, 1950 р. | папір, олівець | 35x28см |
| 18. Селянське подвір'я, 1940 р. | папір, олівець | 54x41см |
| 19. Дерева в лісі, 1940 р. | папір, олівець | 34x43см |
| 20. Портрет Софії Журби, 1940 р. | папір, олівець | 35x26см |
| 21. Листя | папір, кол. олівець | 60x41см |
| 22. Тихесенський вечір на землю спадає | полотно, олія | 49x49см |
| 23. Вінок красолі, 1950-і рр. | полотно, олія | 60x60см |
| 24. Цар - колос. Варіант, 1950 р. | полотно, олія | 71x58см |
| 25. Квіти на жовтому тлі, 1950-і рр. | полотно, олія | 67x52см |
| 26. Гай, 1955 р. | акварель | 58x58см |
| 27. За рідною Богданівкою, 1950 р. | акварель | 53x46см |
| 28. Осінь, 1960 р. | акварель | 83x62см |
| 29. За селом, 1956 р. | акварель | 30x41см |
| 30. Багрянець осені, 1950 р. | акварель | 71x53см |
| 31. Напровесні, 1958 р. | акварель | 50x41,5см |
| 32. На кручі, 1950 р. | папір, олівець | 31x42см |



Квіти.

Полотно, олія. 1942-1943 рр. 107x71

з Державного музею українського народного декоративного мистецтва

- | | | |
|--|-----------------|-------------|
| 33. Квіти за тином, 1935 р. | полотно, олія | 105,50x72см |
| 34. Портрет племінниці художниці, 1937-1939 рр. | полотно, олія | 106x72см |
| 35. Квіти та горіхи, 1948 р. | полотно, олія | 48x56см |
| 36. Цар-колос, 1949 р. | полотно, олія | 118x88см |
| 37. Автопортрет, 1957 р. | папір, олівець | 63,5x43,5см |
| 38. Гілка яблуні, 1955 р. | папір, олівець | 38x32см |
| 39. Півонії, 1958 р. | полотно, олія | 50x40,5см |
| 40. Натюрморт з колосками та глечиком, 1958-1959 рр. | полотно, олія | 57x47см |
| 41. Букет квітів, 1960 р. | полотно, олія | 50x40см |
| 42. Букет квітів, 1959 р. | полотно, олія | 50x40,5см |
| 43. Осінь. 1956 р. | папір, акварель | 50x40,5см |
| 44. Снідання. 1950 р. | полотно, олія | 52x55,5см |
| 45. Декоративне панно, 1945 р. | полотно, олія | 107x73,5см |
| 46. Жоржини (квіти і калина), 1940 р. | полотно, олія | 118x85см |
| 47. Мальви та троянди, 1954-1958 рр. | полотно, олія | 64x47,5см |

з Державного музею Тараса Шевченка

- | | | |
|--------------------------|----------------|----------|
| 48. Квіти, 1942-1943 рр. | полотно, олія, | 107x71см |
|--------------------------|----------------|----------|

з Полтавського історико-краєзнавчого музею

- | | | |
|---|---------------|----------|
| 49. Квіти в тумані, 1940 р. | полотно, олія | 106x72см |
| 50. Квіти, 1942 р. | полотно, олія | 107x71см |
| 51. Пшениця, квіти, виноград, 1950-1952 рр. | полотно, олія | 105x72см |

Портрет Надії Кононенко. ●→
Картон, олія. 1929 р. 82x47.





Катерина Білокур.

Каталог виставки творів

Редактори-упорядники:

Микола Маричевський, Василь Перевальський

Дорадча рада:

Володимир Чепелик, Віра Ковшура, Євдокія Осьмак,
Григорій Мищенко (автор передмови),

Ніна Розсошинська, Сергій Гальченко, Лідія Демченко

Прозірки Володимира Зайцева

© "Образотворче мистецтво"

На першій сторінці обкладинки:

фрагмент роботи Катерини Білокур "Цар-колон" (варіант)

Полотно, олія. 1950. 71x58;

на четвертій - "Квіти за тинном" Полотно, олія. 1935. 105,5x72

←• "Все йде, все минає".
Полотно, олія. 1950-і рр. 80x68,5

